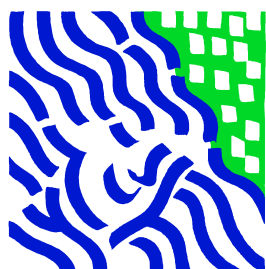

31^E VOORTGANGSRAPPORTAGE
ZANDMAAS EN GRENSMAAS

1 JULI – 31 DECEMBER 2016

Werken aan
de Maas van morgen

Inhoud

1. Inleiding	6
1.1 Inleiding.....	6
1.2 Leeswijzer	6
2. Het programma in zijn omgeving	7
3. Essentialia Zandmaas en Grensmaas	9
3.1 Doelstellingen.....	9
3.2 Maatregelenpakket.....	9
3.3 Convenantpartners	9
3.4 Historisch financieel overzicht	9
4. Voortgang	12
4.1 Zandmaas	12
4.2 Grensmaas	12
4.3 Kaden	15
5. Projectbeheersing	17
5.1 Kwaliteit	17
5.2 Scopewijzigingen.....	17
5.3 Planning.....	17
5.4 Financiën	19
5.5 Risico's	27
5.6 Prognose eindstand.....	32
Bijlage 1 Afkortingenlijst	34
Bijlage 2 Karakterisering Zandmaas projecten	35
Bijlage 3 Karakterisering Grensmaas projecten	37
Bijlage 4 Kaart Tracébesluit en POL Zandmaas/Maasroute.....	39
Bijlage 5 Kaart Grensmaas conform Eindplan Grensmaas	40
Bijlage 6 Toelichting mutaties VGR 31	41

Samenvatting

Voortgang algemeen

In het tweede half jaar van 2016 is goede voortgang geboekt.

Binnen het deelprogramma Zandmaas zijn -na het realiseren van de hoogwaterdoelstelling als gevolg van de uitgevoerde rivierverruiming- werkzaamheden verricht om de projecten naar de beheerders te kunnen overdragen en deze zo in het netwerkbeheer op te kunnen nemen.

Binnen het deelprogramma Grensmaas zijn veel locaties gelijktijdig in uitvoering. De nieuwe werkhaven bij Trierveld is gereed en kan worden ingericht voor de verwerking van grind gedurende de resterende looptijd van het Grensmaasproject. Een belangrijke stap is daarmee gezet. Op de locatie Itteren is de eerste van de twee verwerkingsinstallaties grotendeels ontmanteld. Het resterende grind wordt daar nog enige tijd verwerkt met de tweede installatie.

Voor de prioritair kademaatregelen zijn de resterende projectplanprocedures (met uitzondering van de kademuur te Eijsden) in het kader van de Waterwet door de waterschappen opgestart. De nieuwe Waterwet gaat vanaf 1 januari 2017 van kracht.

Voortgang Zandmaas

De Zandmaasprojecten zijn gereed en worden overgedragen aan de beheerders. De zelfrealisatieprojecten te Lomm en Well-Aijen lopen nog geruime tijd door vanwege de uitbreidingen Lomm+ en Maaspark Well. Deze uitbreidingen behoren niet tot de scope van Maaswerken.

Voortgang Grensmaas

Het Consortium Grensmaas (CG) werkt op diverse locaties aan het Grensmaasproject. De locaties Borgharen en Aan de Maas zijn gereed. Dat geldt ook voor de oeverbescherming locatie Urmond. In Itteren zijn de werkzaamheden zover gereed dat de eerste van de twee verwerkingsinstallaties inmiddels grotendeels is ontmanteld. De opdracht voor het passeervak zuid van het Julianakanaal is aan het Consortium Grensmaas verstrekt. Op locatie Koeweide is de rivierverruiming in hoog tempo uitgevoerd en zo ver gevorderd dat daar al wordt voldaan aan de hoogwaterdoelstelling 2017. Op locatie Visserweert zijn de ontgravingswerkzaamheden ten behoeve van de rivierverruiming gestart en in uitvoering. De openbare aanbesteding van de kadebestekken is door CG opgestart.

Voortgang prioritair kademaatregelen

De projectbesluiten voor de dijkringen bij Lottum (dijkring 66) en Grubbenvorst (dijkring 67) zijn genomen, het projectbesluit voor de dijkring bij Neer (dijkring 74) staat gepland in het eerste kwartaal van 2016. Ten behoeve van het oplossen van het budgettekort is besloten gebruik te maken van resterend Zandmaasbudget.

Voor de prioritair kademaatregelen Afferden, Eiland van Bergen en kern Mook heeft de voorlopige gunning plaats gevonden. Dat geldt ook voor de dijkringen bij Lottum en Grubbenvorst.

Projectbeheersing

Ten aanzien van de projectbeheersing van Zandmaas/Grensmaas zijn er geen bijzonderheden te melden.

Financiën en risico's

Het projectbudget van Zandmaas is in deze verslagperiode gewijzigd als gevolg van prijsindexering om te komen tot prijspeil 2016. Daarnaast is het projectbudget van Zandmaas gedaald al gevolg van een onttrekking van € 10,5 mln ten gunste van het gebiedsontwikkelingsproject Oijen- Wanssum. De prognose eindstand is met € 3,4 miljoen gedaald tot € 385,7 miljoen en ligt op peildatum 31 december 2016 € 11,2 miljoen onder het beschikbaar budget.

Het projectbudget van Grensmaas is gewijzigd als gevolg van prijsindexering om te komen tot prijspeil 2016. De prognose eindstand is € 0,3 miljoen gedaald tot € 142,3 miljoen en ligt op peildatum 31 december 2016 € 8,4 miljoen onder het beschikbaar budget.

1. Inleiding

1.1 Inleiding

Deze halfjaarlijkse rapportage wordt uitgebracht in het kader van de 'Regeling Grote Projecten' van de Tweede Kamer en betreft de periode van 1 juli tot en met 31 december 2016. De rapportage beschrijft de voortgang van de deelprogramma's Zandmaas en Grensmaas binnen het programma Maaswerken. Tevens is een financiële verantwoording opgenomen waarin vooral aandacht wordt besteed aan afwijkingen ten opzichte van de vorige periode. Tenslotte zijn de risico's van de deelprogramma's in beeld gebracht.

Naast genoemde deelprogramma's maakt het deelprogramma Maasroute deel uit van Maaswerken. Dit deelprogramma is door de Tweede Kamer niet aangewezen als Groot Project en daarom niet meegenomen in deze voortgangsrapportage, uitgezonderd daar waar relevante raakvlakken zijn met Zandmaas en Grensmaas.

1.2 Leeswijzer

Hoofdstuk 2 beschrijft kort de relevante ontwikkelingen in de omgeving van de deelprogramma's Zandmaas en Grensmaas. Na een beschrijving van de essentialia van de deelprogramma's in hoofdstuk 3 beschrijft hoofdstuk 4 de voortgang en de diverse raakvlakken. In hoofdstuk 5 ligt het accent op eventuele scopewijzigingen en mutaties in de planning, de financiën en de belangrijkste risico's ten opzichte van voorgaande rapportages.

2. Het programma in zijn omgeving

Een groot programma als Maaswerken met een lange uitvoeringsduur staat constant onder invloed van zijn omgeving. Naast ruimtelijke ontwikkelingen in en nabij het Maasdal kunnen dat ook veranderingen in beleid en wet- en regelgeving zijn. Daarnaast wordt aandacht besteed aan de communicatie met de omgeving van de Maaswerken en aan Maaswerken in de media.

Het afgelopen half jaar hebben de verhoging en versterking van dijken en kaden in het beheergebied van het waterschap Peel en Maasvallei aandacht gehad in de media. Het gaat om zowel dijken/kaden die onder het sluitstukkaden deel van Maaswerken als onder het hoogwaterbeschermingsprogramma HWBP worden uitgevoerd. De aanleg van deze dijken roept weerstand op bij bewoners en gemeenten in Noord-Limburg. Media Groep Limburg en Hart van Nederland besteedden er aandacht aan.

Media Zandmaas

Het moment dat de mijlpaal 'rivierverruiming Zandmaas afgerond' werd gevierd, 13 juli 2016, is aangegrepen om de resultaten van het belevingsonderzoek dat onder Maasdalbewoners is gehouden te presenteren. De primeur daarvan was voor de Volkskrant en de Limburger. Er was heel veel nationale en regionale media-aandacht, ook op social media. De NOS kopte: Limburgers onderschatten risico van wonen langs de Maas. En EenVandaag maakte een mooie reportage waarin de projectmanager Zandmaas en de Deltacommissaris aan het woord kwamen.

Andere media die er aandacht aan hebben besteed zijn: ANP, Radio1, BNR Nieuwsradio, Omroep Max, NRC, het Reformatorisch Dagblad, Nederlands Dagblad, de Metro en L1.

Media Grensmaas

De Limburger besteedde eind juli aandacht aan de fiets- en faunabrug in het buitengebied van Geul en Maas.

Begin augustus krijgt het natuurontwikkelingsgebied van de Grensmaas aandacht. Het medium Free Nature schrijft over de uitbreiding van het gebied met 85 ha. In het positieve artikel wordt ook aandacht besteed aan de kuddes Galloways die in het gebied zijn.

De start van de aanleg van een fietspad tussen Voulwames en de Groenstraat in Geulle a/d Maas ging eind augustus van start. Het nieuwe fietspad is een initiatief van de klankbordgroep Geulle a/d Maas. Het fietspad maakt deel uit van de fietsroutes in het kader van de Recreatievisie van de Grensmaasgemeenten.

Medio september bericht Media Groep Limburg dat het veer de hele maand oktober uit de vaart gaat tussen Grevenbicht (NL) en Rotem (B). Dat in verband met het werk aan de oevers aan de Belgische waterkant van de Maas vanwege hoogwaterbeveiliging.

Eind oktober bericht de Media Groep Limburg dat de hoogwaterbrug naar Visserweert in gebruik wordt genomen. Daarmee blijft Visserweert ook bij hoogwater bereikbaar. Onder de brug wordt een nevengeul voor de Maas gegraven van 1,5 km lang en 50-180 meter breed.

In Trierveld komt de nieuwe werkhaven. Er is regelmatig media-aandacht voor de voorbereidingen daarvan. Het gewonnen grind en zand uit de noordelijke locaties van het Grensmaasproject wordt in deze haven verwerkt en getransporteerd. Medio november is de dijk tussen de werkhaven en het Julianakanaal doorgebroken. Zo kunnen schepen de haven bereiken.

Begin november is het werk in Bosscherveld gestart, zo berichtte De Limburger.

Media Groep Limburg bericht medio november en medio december over de droge faunapassage onder de brug bij Elsloo over het Julianakanaal. Deze is met name bedoeld voor dassen maar ook andere kleine lopende dieren kunnen er gebruik van maken. De voorzieningen zijn door het Consortium Grensmaas aangebracht.

Medio december wordt op de pagina beeg.nl bericht dat de werkweg voor het transport van het grind van Nattenhoven en Obbicht naar de verwerkingshaven in Trierveld verdiept wordt aangelegd. Dit wordt als 'goed nieuws' gemeld.

3. Essentialia Zandmaas en Grensmaas

3.1 Doelstellingen

Na de twee hoogwaterperioden in de Rijn en de Maas in december 1993 en januari 1995 presenteerde het kabinet in februari 1995 het Deltaplan Grote Rivieren. De Zandmaas en Grensmaas maakten deel uit van dit plan. Het Deltaplan Grote Rivieren is in 2005 opgegaan in de Wet op de Waterkering, die vervolgens is opgegaan in de Waterwet. De belangrijkste doelstelling van de deelprogramma's Zandmaas en Grensmaas is het verbeteren van de bescherming van inwoners van Limburg en Noord-Brabant tegen hoogwater in de Maas. In bijlage 2 en 3 zijn de karakteristieken van de deelprogramma's geschetst. De projecten voor hoogwaterbescherming voor de Zandmaas zijn volgens afspraak in 2015 gerealiseerd. In 2016 is de hoogwaterdoelstelling voor de Zandmaas bereikt. De projecten voor hoogwaterbescherming voor de Grensmaas dienen in 2017 te zijn gerealiseerd. De prioritaire (sluitstuk)kaden dienen uiterlijk in 2020 te zijn gerealiseerd. Voor de bevolkingscentra langs de Zandmaas diende de bescherming echter vóór 2008 te zijn bereikt. Daarom zijn de kademaatregelen in de gemeenten Roermond, Venlo, Gennep en Mook en Middelaar met voorrang uitgevoerd. Belangrijke nevendoelelstellingen van de deelprogramma's Zandmaas en Grensmaas zijn natuurontwikkeling en delfstoffenwinning (zand en grind).

3.2 Maatregelenpakket

Het maatregelenpakket (projecten) van Zandmaas bestaat onder meer uit het aanleggen en verhogen van kaden, het verruimen van de rivier de Maas, de aanleg van een retentiegebied en hoogwatergeulen en het creëren van gebieden waar natuurontwikkeling kan plaatsvinden. Dit wordt gecombineerd met de winning van zand. Daarnaast vindt de uitvoering van peilopzet plaats om de nadelige effecten voor de landbouw en de scheepvaart te mitigeren. Het maatregelenpakket van de Grensmaas bestaat uit het verruimen van de rivier, de aanleg van kaden, dekgrondbergingen, nevengeulen en natuurontwikkeling. Dit wordt gecombineerd met de winning van zand en grind. Daarnaast vinden projecten plaats om te voorkomen dat de grondwaterstand daalt.

3.3 Convenantpartners

Bij de deelprogramma's zijn drie convenantpartners betrokken: het ministerie van Infrastructuur en Milieu (IenM), de provincie Limburg en het ministerie van Economische Zaken (EZ). Zij hebben in 1997 de 'Bestuursovereenkomst Maasproject' getekend. Hierin zijn o.a. afspraken gemaakt over doelstellingen, samenwerking, verantwoordelijkheden en financiële aspecten. Maaswerken bereidt de verschillende projecten voor en voert deze uit. Maaswerken valt financieel en organisatorisch onder de verantwoordelijkheid van het ministerie van IenM.

3.4 Historisch financieel overzicht

De financiële bijdrage van IenM aan de deelprogramma's Zandmaas en Grensmaas bedroeg op het moment van het Ontwerp Tracébesluit Zandmaas/Maasroute (OTB 1998) € 358,5 miljoen. Het totale projectbudget van Zandmaas en Grensmaas sloot op dat moment op € 381 miljoen, prijspeil 1998. De uitsplitsing van dit projectbudget voor Zandmaas en Grensmaas is weergegeven in tabel 1.

Tabel 1 Referentiebudget voor Maaswerken ten tijde van OTB 1998

Onderdeel en bijdrage		Miljoen gulden prijspeil 1998	Miljoen euro prijspeil 1998
Zandmaas	Bijdrage I&M	680	308,6
	Bijdrage EZ en provincie Limburg	27	12,3
Totaal		707	321
Grensmaas	Bijdrage I&M	110	49,9
	Bijdrage nog te verdelen over convenantpartners	23	10,4
Totaal		133	60

Totaal Zandmaas en Grensmaas	840	381¹
-------------------------------------	------------	------------------------

---

¹ Het bedrag van € 381 miljoen is inclusief € 10 miljoen van EZ. Deze bijdrage loopt niet via de begroting van I&M maar via de begroting van EZ. Dit is in tabel 3 (projectbudget) en tabel 4 en 5 (mutatieoverzichten Zandmaas en Grensmaas) gecorrigeerd.

Figuur 1 Stand van zaken hoogwaterbeschermingsprojecten Zandmaas en Grensmaas per 31 december 2016².

² Per 30 juni 2016 is de hoogwaterdoelstelling Zandmaas bereikt.

4. Voortgang

4.1 Zandmaas

Hoogwaterdoelstelling

De hoogwaterdoelstelling door rivierverruiming is bereikt. De projecten Lateraalkanaal West, rivierverruiming en peilopzet stuwpand Sambeek, hoogwatergeul Lomm, hoogwatergeul Well Aijen zuid en hoogwatergeul Well Aijen Noord zijn gereed.

Hoogwatergeul Lomm: ontwikkeling Lomm+

De bijdrage aan de hoogwaterdoelstelling voor 2015 bij Lomm is bereikt. De uitbreiding van de zandwinning in combinatie met verdere ontwikkeling van het gebied (Lomm+) loopt volgens planning van de zelfrealisator inmiddels tot eind 2024. Deze uitbreiding behoort niet tot de scope van Maaswerken. RWS blijft de contractuele verplichtingen van zelfrealisator DCM met beperkte inspanning beheersen.

Hoogwatergeul Well Aijen (Noordgeul): ontwikkeling Maaspark Well

De benodigde aanvullende waterstandsdeling bij Well Aijen is uitgevoerd en daarmee heeft het deelprogramma Zandmaas de hoogwaterdoelstelling bereikt. De zelfrealisator ontgraft volgens planning tot eind 2029 verder in verband met de aanleg van Maaspark Well. Deze werkzaamheden maken geen onderdeel uit van de scope van Zandmaas. RWS blijft de contractuele verplichtingen van zelfrealisator Kampergeul met beperkte inspanning beheersen.

Grondverwerving voor natuurontwikkeling

Voor het realiseren van de natuurdoelstelling Zandmaas zijn 396 hectaren beschikbaar. In combinatie met en aansluitend op de noordgeul bij Well-Aijen wordt het Maaspark Well uitgevoerd. Daarmee zijn extra natuurgronden beschikbaar en wordt de natuuropgave van 427 hectaren gehaald. Deze gronden liggen buiten het oorspronkelijke plangebied van de Zandmaas. Om toch zoveel mogelijk aaneengesloten natuurgebied te realiseren binnen het oorspronkelijke plangebied wordt nog een beperkte inspanning gedaan. Het gaat dan om het onteigenen van een aantal hectares waarvoor een onteigeningstitel is verkregen, het inzetten op particulier natuurbeheer waar daartoe bereidheid is en het afwikkelen van een langlopend dossier via een gerechtelijke procedure.

4.2 Grensmaas

Uitvoeringsovereenkomst met Consortium ('11 locaties')

Werk in uitvoering

In *Bossherveld* is de uitvoering weer opgestart. Baggermolen "de Friesland" is volop bezig met de grindwinning.

In *Itteren* nadert de afronding van de werkzaamheden. Consortium Grensmaas is gestart met de demontage van de eerste verwerkingsinstallatie ("de Rotterdam"). De installatie wordt vervolgens verscheept naar de werkhaven in Trierveld en daar weer opgebouwd. Vanaf februari 2017 dient de installatie aldaar weer operationeel te zijn. De opdracht voor de uitvoering van het zuidelijk passeervak in het Julianakanaal is aan Consortium Grensmaas verstrekt. Zij is gestart met de ontwerpwerkzaamheden. Het passeervak komt ter plaatse van de haven en dient in de loop van 2018 klaar te zijn.

De faunapassage bij de brug Elsloo is door het Consortium Grensmaas aanbesteed en inmiddels gereed.

In *Meers* zijn geen bijzonderheden. De uitvoering en grindafzet verloopt via de regionale markt. De inzet is gericht op het realiseren van de hoogwaterdoelstelling in 2017.

Voor de locatie *Maasband* heeft CG verzocht de werkzaamheden drie jaar door te schuiven. CG heeft een formele afwijking ter acceptatie ingediend. De mogelijke effecten zijn inzichtelijk gemaakt. Vanwege verwachte tijdelijke hogere stroomsnelheden heeft CG een ontwerp gemaakt om de oever aan Vlaamse zijde te versterken. Naar verwachting kan deze in 2017 worden uitgevoerd. Maaswerken heeft de afwijking geaccepteerd

De versneld uitgevoerde werkzaamheden van de oeverbescherming op locatie *Urmond* zijn afgerond.

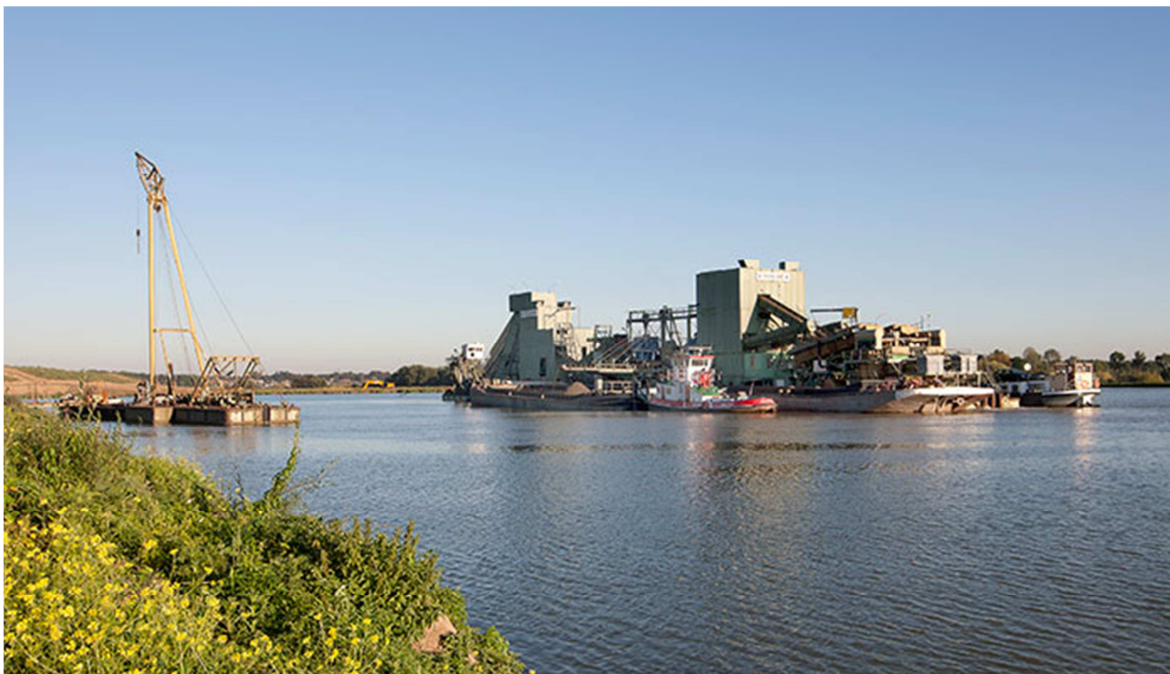
Er zijn geen wijzigingen in *Nattenhoven*. De uitvoering is nog niet gestart. CG heeft aangegeven eerst *Nattenhoven* te willen uitvoeren en daarna *Grevenbicht*. Bij *Nattenhoven* wordt een kleidepot ingericht ten behoeve van de uit te voeren kades.

Vlaanderen/NV De Scheepvaart heeft ingestemd met het herontwerp van de locatie *Grevenbicht*. Het definitief ontwerp is door Maaswerken geaccepteerd. CG heeft aangegeven de uitvoeringsvolgorde van *Grevenbicht* en *Nattenhoven* om te willen draaien; eerst *Nattenhoven* uitvoeren en vervolgens - achteruit werkend - *Grevenbicht* uitvoeren. Het verzoek tot afwijking is door CG ingediend maar nog niet geaccepteerd.

De werkzaamheden op de locaties *Koeweide/Trierveld* en *Visserweert* verlopen in hoog tempo. De werkhaven in *Trierveld* heeft inmiddels een directe verbinding met het Julianakanaal en is daarmee toegankelijk voor de scheepvaart: een belangrijke logistieke schakel voor het Grensmaasproject is gereed. In *Koeweide* verlopen de ontgravingswerkzaamheden in hoog tempo. Het ontgraven materiaal wordt in depot gezet. In de afgelopen periode zijn grote vorderingen gemaakt, waardoor de bijdrage aan het behalen van de doelstelling bereikt is. Bij de locatie *Visserweert* is de hoogwaterbrug tussen *Illikhoven* en *Visserweert* gereed en voor het verkeer opengesteld. De ontgravingswerkzaamheden t.b.v. de rivierverruiming *Visserweert* zijn gestart en in volle gang. Het ontgraven materiaal wordt in depot gezet, gericht op het realiseren van de hoogwaterdoelstelling eind 2017.

Demontage van "de Rotterdam" te Itteren

Baggermolen "de Friesland" te Bosscherveld

Monitoring

In 2012 is tussen de Staat en het Consortium Grensmaas de Nadere Overeenkomst gesloten. Hierin staan de afspraken over de afwikkeling van verplichtingen van het Rijk tegenover het Consortium Grensmaas. Daarnaast is toen de mogelijkheid gecreëerd van het zo nodig verstrekken van een lening

door het ministerie van IenM aan het Consortium Grensmaas. Met deze afspraken is de realisatie van de hoogwaterveiligheidsdoelstelling Grensmaas vooralsnog veilig gesteld. Om de noodzaak van een beroep op de leenfaciliteit te kunnen beoordelen is afgesproken dat de financiële ontwikkelingen van de werkzaamheden van het Consortium Grensmaas door een onafhankelijke partij worden gemonitord.

In september is daarover de negende monitoringsrapportage opgeleverd. In lijn met de voorgaande monitoringrapportages wordt daarin gemeld dat - hoewel de afzetvolumes van het Consortium Grensmaas achterblijven - vooralsnog geen beroep op de leningfaciliteit wordt verwacht. In de rapportage is aangegeven dat - indien de afzetvolumes langdurig achterblijven bij de verwachtingen - een beroep op de leningfaciliteit op termijn niet is uit te sluiten. Tevens bestaat dan het risico dat de grindwinning niet binnen de contractuele termijn (eind 2023) kan worden afgerond.

Natuurontwikkeling

Het realiseren van de natuurdoelstelling Grensmaas is gericht op het verwerven van 1208 ha grond, inclusief de locaties Roosteren (137 ha) en Proefproject Meers (35 ha). De einddatum hiervoor is bepaald op 31 december 2018. Dit half jaar is via Consortium Grensmaas ca. 30 ha grond beschikbaar gekomen voor het project Grensmaas. Consortium Grensmaas Consortium spant zich in resterend nog 105 ha aan te kopen.

Vlaamse Boertienlocaties

Vlaanderen en Nederland voeren samen de aanvullende Boertienmaatregelen (Boertien-plus) uit. De uitvoering van het project Boeien-Veurzen is op 1 maart 2016 gestart en verloopt voorspoedig conform planning. De uitvoering van het project Geistingen staat gepland in 2017. Tijdige uitvoering van de bijdrage aan de hoogwaterdoelstelling (gereed eind 2017) blijft daardoor haalbaar.

4.3 Kaden

Prioritaire kademaatregelen

Op 1 januari 2017 gaat de nieuwe normering voor waterveiligheid voor de primaire keringen in werking (Waterwet). Het uitgangspunt is dat de nieuwe normering geen invloed heeft op projecten waarvan de projectplanprocedure is gestart vóór 1 januari 2017. De waterschappen Roer en Overmaas (WRO) en Peel en Maasvallei (WPM) hebben daarom, met uitzondering van cluster F gedeelte Eijsden, alle nog resterende projectbesluiten in het kader van de Waterwet in 2016 genomen. Op 1 januari 2017 fuseren de waterschappen Roer en Overmaas en Peel en Maasvallei tot het nieuwe waterschap Limburg.

Voor de prioritaire kademaatregelen van Waterschap Roer en Overmaas bij Ohé en Laak (cluster A), Grevenbicht en Roosteren (cluster B) is de uitvoering gestart. Voor de dijkverbeteringswerkzaamheden in Meers en Maasband (cluster C) is sprake van grote overlap met de werkzaamheden die Consortium Grensmaas aan deze dijkkringen dient uit te voeren. WRO en Consortium Grensmaas hebben daarom gezamenlijk een samenwerkingsovereenkomst vastgesteld waarmee de voorbereiding en uitvoering van de dijkwerkzaamheden bij het Consortium Grensmaas wordt ondergebracht. De start van de uitvoering staat gepland voorjaar 2017. Voor de dijkverbeteringswerkzaamheden in Urmond (cluster F) is de projectplanprocedure gestart. Voor de werkzaamheden in Eijsden is WRO in overleg met de gemeente in verband met een historische kademuur. Het ontwerpen van een versterking op basis van het Ontwerpkader Maaskaden betekent dat ingrijpende en kostbare maatregelen genomen moeten worden. Om te voorkomen dat die in het licht van de nieuwe normering niet juist, ontoereikend of niet effectief zijn, wordt begin 2017 voor de kademuur Eijsden een veiligheidsanalyse uitgevoerd, op basis van de dan geldende voorschriften. Vervolgens wordt nagegaan op welke wijze de kademuur dient te worden versterkt. De prioritaire kademaatregelen van Waterschap Peel en Maasvallei bij Afferden, Eiland van Bergen en kern Mook (werkpakket 1) zijn voorlopig gegund. De projectbesluiten voor de dijkkringen bij Lottum (dijkkring 66) en Grubbenvorst (dijkkring 67) zijn genomen. Daartoe is resterend

budget van Zandmaas via een addendum op de Bestuursovereenkomst aan het taakstellend budget toegevoegd. Het projectbesluit voor de dijkkring bij Neer (dijkkring 74) staat gepland in het eerste kwartaal 2017. Ook hiervoor wordt via een addendum op de Bestuursovereenkomst resterend budget van Zandmaas aan het taakstellend budget toegevoegd. . De einddatum van 2020 wordt nog steeds ruim gehaald.

5. Projectbeheersing

5.1 Kwaliteit

Projectbeheersing/audits

Bij Zandmaas/Grensmaas heeft er een audit plaatsgevonden op het proces van het nemen van projectbesluiten. De resultaten hiervan worden verwacht in het eerste kwartaal van 2017.

5.2 Scopewijzigingen

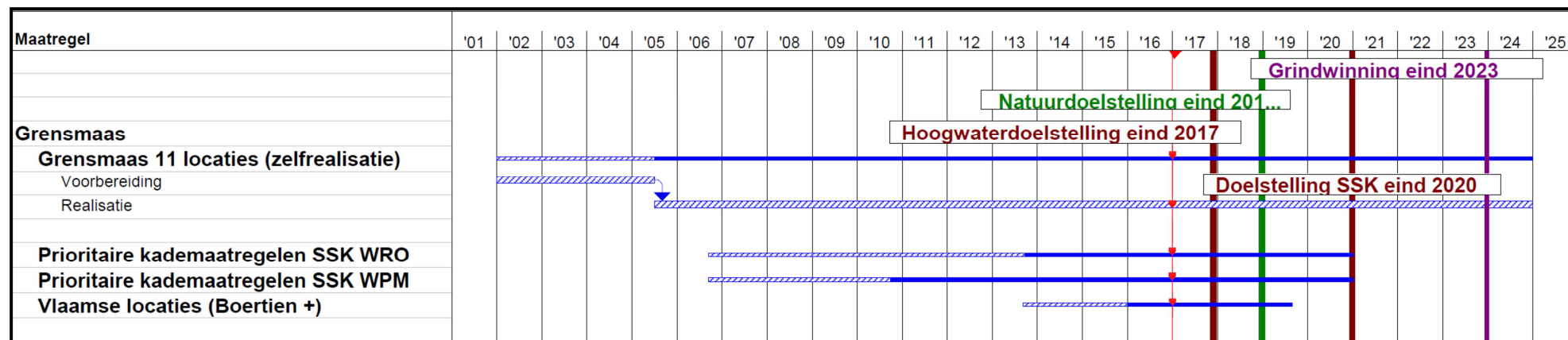
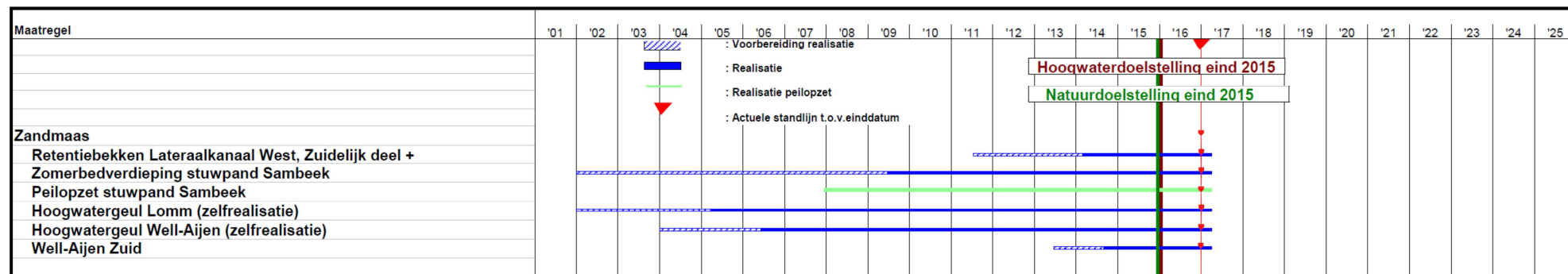
In deze rapportageperiode hebben geen scopewijzigingen plaatsgevonden.

5.3 Planning

Tabel 2 toont de masterplanning op peildatum 31 december 2016. In de verslagperiode hebben geen wijzigingen in de projectplanning plaatsgevonden. Alle projecten van de Zandmaas hebben hun geplande hoogwaterdoelstelling in 2015 bereikt. De extra waterstandsdeling bij Well Aijen (restopgave) is in Well Aijen Noord gerealiseerd door werkzaamheden aan de geul eerder uit te voeren (in 2016).

Bij de Grensmaas is de eerstvolgende mijlpaal het behalen van de hoogwaterdoelstelling eind 2017.

Tabel 2 Overzicht masterplanning (peildatum 31 december 2016)

5.4 Financiën

Projectbudget

De financiële verantwoording van de deelprogramma's Zandmaas en Grensmaas is apart inzichtelijk gemaakt. Tabel 3 geeft – met als referentie het projectbudget ten tijde van het Ontwerp Tracébesluit Zandmaas/Maasroute - het totaal aan mutaties weer. De mutatieoverzichten zijn weergegeven in tabel 4 en 5.

Tabel 3 Projectbudget (Bedragen in miljoen euro, inclusief B.T.W.)

	OTB/POL pp'98	Wijzigingen Incl. prijsindexering		Project budget I&M begroting pp'16	Nog bij te dragen EZ
		Vorige perioden	Deze periode		
Zandmaas	311	96,2	-/-10,3	396,9	8,4³
Grensmaas	60	90,4	0,2	150,7⁴	0,2⁵
Totaal	371	186,6	-/-10,1	547,6	8,6

De projectbudgetten van Zandmaas en Grensmaas zijn deze verslagperiode gewijzigd als gevolg van prijsindexering om te komen tot prijspeil 2016. Daarnaast is het projectbudget van Zandmaas gedaald al gevolg van een onttrekking van € 10,5 mln ten gunste van het gebiedsontwikkelingsproject Oijen-Wanssum. Dit zat in de scope opdracht (geen scopewijziging) en hiermee is voldaan aan de scope.

Mutatieoverzichten

Tabel 4 en 5 geven inzicht in de specificaties van alle mutaties, uitgesplitst in scopewijzigingen, mee- en tegenvallers en technische mutaties. De bedragen van de mutaties zijn met behulp van de IBOI-index⁶ teruggerekend naar de bedragen op prijspeil 1998.

³ Tevens neemt het ministerie van EZ, na bijstelling bij brief van 5 maart 2013 aan Tweede Kamer (kamerstuk II 18106, nr. 216) binnen Zandmaas pakket I de aankoop van 117 ha natuurgronden voor haar rekening. De kosten hiervan worden direct verantwoord op de begroting van EZ. In het kader van de herijking ecologische hoofdstructuur Rijkswateren/Rivieren (Maaswerken en NURG) en de decentralisatie Natuur zijn hierover afspraken gemaakt.

⁴ Betreft afronding van 0,1 miljoen euro.

⁵ Tevens draagt het ministerie van EZ via de reguliere subsidiering van natuurbeheerders circa € 30 miljoen bij aan natuurontwikkeling (728 ha). Deze bijdrage loopt via de begroting van het ministerie van EZ. In het kader van de herijking ecologische hoofdstructuur Rijkswateren/Rivieren (Maaswerken en NURG) en de decentralisatie Natuur zijn hierover afspraken gemaakt. IenM neemt van EZ 53,5 ha gronden over en EZ levert aan IenM nog een netto bijdrage van € 0,2 miljoen.

⁶ IBOI-index is de index voor de Bruto Overheidsinvesteringen. Deze is als volgt: '98-'99 was 1,4%, '99-'00 was 2,5%, '00-'01 was 4,5%, '01-'02 was 3%, '02-'03 was 2,75%, '03-'04 was 1,23%, '04-'05 was 0,39%, '05-'06 was 0,66%, '06-'07 was 0,44%, '07-'08 was 1,5%, '08-'09 was 2,14%, '09-'10 was 0,84% en '10-'11 was 1,41%, '11-'12 was 1,89%, '12-'13 was 1,66%, '13-'14 was 1,21%, '14-'15 was 0,384%, '15-'16 was 0,191%.

Tabel 4 Mutatieoverzicht Zandmaas (Bedragen in miljoen euro, inclusief BTW)

I&M Budget Zandmaas	Bedrag prijspeil 1998	Bedrag bericht aan TK	Prijspeil Bedrag bericht aan TK	Bron Nummer VGR (DGR⁷) ZM en GM
TB en POL Zandmaas	311,0	311,0	1998	12^e DGR
Scopewijzigingen				
Kaden bevolkingscentra	34,1	35,4	2000	12 ^e DGR
Hoogwatergeul Ooijen	-/-13,6	-/-14,1	2000	13e DGR/1 ^e VGR
Nevengeul Belfeld	0	0,0		
Bereiken 100% hoogwaterbescherming	11,4	13,6	2003	4 ^e VGR
Herstel Rijkelse Bemden	11,1	13,0	2005	8 ^e VGR
Verhoging Risico algemeen	33,0	38,5	2005	8 ^e VGR
Vermindering aankoop natuurgronden (14 ha)	-/-0,1	-/-0,1	2006	10 ^e VGR
Uitbreiding scope Sluitstukkaden (ophoging budget)	12,5	15,0	2008	14 ^e VGR
Uitbreiding scope Sluitstukkaden (verhoging opvangen binnen budget)	-/-12,5	-/-15,0	2008	14 ^e VGR
Uitbreiding scope Retentiebekken Lateraal Kanaal West	1,9	2,4	2012	22 ^e VGR
Uitbreiding scope Retentiebekken Lateraal Kanaal West (verhoging opvangen binnen budget)	-/-1,9	-/-2,4	2012	22 ^e VGR
Saldo scopewijzigingen	75,9	86,3		
Technische Mutaties				
Toevoeging Budget Risicoreserve	44,5	46,3	2000	13 ^e DGR/1 ^e VGR
Desaldering inkomsten proefproject 1	7,7	7,7	1998	6 ^e DGR
Desaldering overige inkomsten t/m 2001	8,2	9,0	2001	13 ^e DGR/1 ^e VGR
Desaldering overige inkomsten 2002	0,3	0,3	2003	15 ^e DGR/3 ^e VGR
Desaldering overige inkomsten 2003	1,2	1,4	2003	5 ^e VGR
Desaldering overige inkomsten 2004	1,2	1,5	2004	7 ^e VGR
Desaldering overige inkomsten 2005	0,1	0,1	2005	9 ^e VGR
Desaldering overige inkomsten 2006	1,6	1,9	2006	10 ^e VGR
Desaldering overige inkomsten 2007	3,4	4,0	2007	13 ^e VGR
Desaldering overige inkomsten 2008	0,2	0,2	2008	15 ^e VGR
Desaldering overige inkomsten 2009	0,2	0,2	2009	17 ^e VGR
Desaldering overige inkomsten 2010	0,1	0,1	2010	19 ^e VGR
Desaldering overige inkomsten 2012	1,1	1,7	2013	24 ^e VGR
Desaldering overige inkomsten 2013	0,2	0,3	2014	26 ^e VGR
Grondaankopen ministerie EL&I	-/-2,4	-/-2,5	2000	13 ^e DGR/1 ^e VGR
Peilopzet	5,2	5,5	2000	13 ^e DGR/1 ^e VGR
Taakstelling aanbestedingsmeevaller	-/-8,2	-/-9,6	2004	6 ^e VGR
Taakstelling aanbestedingsmeevaller	-/-10,1	-/-12,0	2005	8 ^e VGR
Technische mutatie (leenfaciliteit)	0,1	0,1	2007	12 ^e VGR
Overboeking naar Grensmaas vanuit Zandmaas	-/-4,3	-/-5,3	2009	17 ^e VGR
Technische mutatie (ontvangsten)	-/-0,5	-/-0,5	2009	17 ^e VGR
Overboeking naar provincie Limburg voor gebiedsgerichte ontwikkeling	-/-12,1	-/-15,0	2010	19 ^e VGR
Overboeking naar RWS dienst Limburg voor natuurcompensatie in stuwpand Lith	-/-0,2	-/-0,3	2010	19 ^e VGR

⁷ Deltaplan Grote Rivieren

I&M Budget Zandmaas	Bedrag prijspeil 1998	Bedrag bericht aan TK	Prijspeil Bedrag bericht aan TK	Bron Nummer VGR (DGR⁷) ZM en GM
Wijziging bekostigingssystematiek	-/-100,6	-/- 125,7	2011	20 ^e VGR
Overboeking naar provincie Limburg project Oijen-Wanssum	-/-8,0	-/-10,5	2010	31 ^e VGR
Saldo technische mutaties	-/-72,1	-/-101,1		
Mee- en tegenvallers				
Herijking raming op basis van Tracébesluit	20,9	21,8	2000	13 ^e DGR/1 ^e VGR
Afrondingsverschillen	0,5	0,5	2005	9 ^e VGR
Administratieve correctie	-/- 0,1	-/- 0,1	2006	11 ^e VGR
Overname van verplichting van het ministerie van Economische Zaken voor de aankoop van gronden voor de natuurscope Zandmaas.	2,6	3,3	2012	23 ^e VGR
Overname van verplichting van het ministerie van Economische Zaken voor de aankoop van gronden voor de natuurscope Zandmaas (verhoging opvangen binnen budget).	-/- 2,6	-/- 3,3	2012	23 ^e VGR
Saldo mee- en tegenvallers	21,3	22,2		
Totaal beschikbare budget prijspeil 1998	337,1			
Loon- en prijsbijstelling				
Loon- en prijsbijstelling 1998 t/m 2001		22,5	2001	12 ^e DGR
Loon- en prijsbijstelling 2002		11,0	2002	14 ^e DGR/2 ^e VGR
Loon- en prijsbijstelling 2003		9,6	2003	5 ^e VGR
Loon- en prijsbijstelling 2004		4,1	2004	7 ^e VGR
Loon- en prijsbijstelling 2005		1,5	2005	9 ^e VGR
Loon- en prijsbijstelling 2006		2,1	2006	10 ^e VGR
Loon- en prijsbijstelling 2007		2,0	2007	12 ^e VGR
Loon- en prijsbijstelling 2008		7,4	2008	14 ^e VGR
Loon- en prijsbijstelling 2009		6,2	2009	16 ^e VGR
Loon- en prijsbijstelling 2010		1,8	2010	18 ^e VGR
Loon- en prijsbijstelling 2011		2,0	2011	21 ^e VGR
Loon- en prijsbijstelling 2012		3,1	2012	23 ^e VGR
Loon- en prijsbijstelling 2013		2,8	2013	24 ^e VGR
Loon- en prijsbijstelling 2014		1,8	2014	26 ^e VGR
Loon- en prijsbijstelling 2015		0,5	2015	29 ^e VGR
Loon- en prijsbijstelling 2016		0,2	2016	31 ^e VGR
Saldo loon- en prijsbijstelling		78,5⁸		
Totaal beschikbare budget		396,9		

8 I.v.m. afrondingen

Tabel 5 Mutatieoverzicht Grensmaas (Bedragen in miljoen euro, inclusief BTW)

I&M Budget Grensmaas	Bedrag prijspeil 1998	Bedrag bericht aan TK	Prijspeil Bedrag bericht aan TK	Bron Nummer VGR of DGR ZM en GM
Ontwerp Streekplan Grensmaas	60,0	60,0	1998	12^e DGR
Scopewijzigingen				
Roosteren	0	0	2002	14 ^e DGR/2 ^e VGR
Mutaties door onderhandelingsresultaat	6,8	8,0	2005	8 ^e /9 ^e VGR
Mutaties door afspraken met Vlaanderen	16,1	19,0	2005	8 ^e /9 ^e VGR
Overige scope aanpassingen	12,7	15,0	2005	8 ^e /9 ^e VGR
Toevoeging risicoreserve Grensmaas	10,6	12,6	2005	8 ^e /9 ^e VGR
Betalingsverplichting nadere overeenkomst CG	27,2	34,2	2011	22 ^e VGR
Saldo scopewijzigingen	73,4	88,8		
Technische Mutaties				
Desaldering overige inkomsten 2003	1,1	1,3	2003	5 ^e VGR
Desaldering overige inkomsten 2004	0,3	0,3	2004	7 ^e VGR
Desaldering overige inkomsten 2005	2,1	2,5	2005	9 ^e VGR
Desaldering overige inkomsten 2006	0,1	0,1	2006	11 ^e VGR
Desaldering overige inkomsten 2007	0,6	0,7	2007	13 ^e VGR
Desaldering overige inkomsten 2008	0,3	0,4	2008	15 ^e VGR
Desaldering overige inkomsten 2012	0,5	0,6	2013	24 ^e VGR
Technische mutatie (leenfaciliteit)	0,3	0,4	2007	12 ^e VGR
Overboeking naar Grensmaas vanuit Zandmaas	4,3	5,3	2009	17 ^e VGR
Technische mutatie (ontvangsten)	0,2	0,2	2009	17 ^e VGR
Wijziging bekostigingssystematiek	-/-60,3	-/-75,4	2011	20 ^e VGR
Leningsfaciliteit CG	31,8	40,0	2011	22 ^e VGR
Technische mutatie	0,1	0,1	2016	31 ^e VGR
Saldo technische mutaties	-/-18,7	-/-23,7		
Mee- en tegenvallers				
Herijking n.a.v. het Eindplan Grensmaas	5,4	6,0	2002	15 ^e DGR/3 ^e VGR
Herijking ramingen n.a.v. POL Grensmaas	1,4	1,4	2005	8 ^e /9 ^e VGR
Saldo mee- en tegenvallers	6,8	7,4		
Totaal beschikbare budget prijspeil 1998	121,6			
Loon- en prijsbijstelling				
Loon- en prijsbijstelling 1998 t/m 2001		3,6	2001	12 ^e DGR
Loon- en prijsbijstelling 2002		0,8	2002	14 ^e DGR/2 ^e VGR
Loon- en prijsbijstelling 2003		0,5	2003	5 ^e VGR
Loon- en prijsbijstelling 2004/2005		2,5	2005	9 ^e VGR
Loon- en prijsbijstelling 2006		2,3	2006	10 ^e VGR
Loon- en prijsbijstelling 2007		1,6	2007	12 ^e VGR
Loon- en prijsbijstelling 2008		1,2	2008	14 ^e VGR
Loon- en prijsbijstelling 2009		1,4	2009	16 ^e VGR
Loon- en prijsbestelling 2010		0,3	2010	18 ^e VGR
Loon- en prijsbijstelling 2011		0,3	2011	21 ^e VGR
Loon- en prijsbijstelling 2012		0,7	2012	23 ^e VGR
Loon- en prijsbijstelling 2013		1,4	2013	24 ^e VGR
Loon- en prijsbijstelling 2014		0,9	2014	26 ^e VGR
Loon- en prijsbijstelling 2015		0,3	2015	29 ^e VGR
Loon- en prijsbijstelling 2016		0,1	2016	31 ^e VGR

Totaal loon- en prijsbijstelling		18,0⁹		
Totaal beschikbare budget		150,7		

---

⁹ Betreft afronding

Uitgaven, ontvangsten, aangegane verplichtingen en geplande kasstromen

Onderstaande tabellen tonen de uitgaven, ontvangsten, aangegane verplichtingen en toekomstige kasstromen.

Tabel 6 Uitgaven (Bedragen in miljoen euro, inclusief BTW)

	VGR 29 t/m 31-12-2015	VGR 30 1-1-2016 t/m 30-06-2016	VGR 31 01-07-2016 t/m 31-12-2016	Totaal gerealiseerd t/m 31-12-2016
Zandmaas	293,3	2,9	10,5	306,7
Grensmaas	70,5	0,6	1,3	72,4
Uitgaven artikel 65.01	363,8	3,5	11,8	379,1

Tabel 7 Ontvangsten (Bedragen in miljoen euro, inclusief BTW)

	VGR 29 t/m 31-12-2015	VGR 30 1-1-2016 t/m 30-06-2016	VGR 31 01-07-2016 t/m 31-12-2016	Totaal gerealiseerd t/m 31-12-2016
Zandmaas	27,5	0,0	0,0	27,5
Grensmaas	6,9	0,1	0,0	7,0
Totaal	34,4	0,1	0,0	34,5

Tabel 8 Aangegane verplichtingen (Bedragen in miljoen euro, inclusief BTW)

	VGR 29 t/m 31-12-2015	VGR 30 1-1-2016 t/m 30-06-2016	VGR 31 01-07-2016 t/m 31-12-2016	Totaal gerealiseerd t/m 31-12-2016
Zandmaas	329,8	27,4	13,6	370,8
Grensmaas	73,7	2,0	1,0	76,7
Verplichtingen artikel 65.01	403,5	29,4	16,3	449,2

Tabel 9 Kasritme (Bedragen in miljoen euro, inclusief BTW)

	t/m 2015	2016	2017	2018	2019	2019 e.v.	Totaal
Zandmaas							
I&M	293,3	13,4	26,3	5,0	35,0	23,9	396,9
Nog bij te dragen EZ							8,4 ¹⁰
Grensmaas							
I&M	70,6	1,9	3,2	3,0	3,0	69,0	150,7
Nog bij te dragen EZ							0,2 ¹¹
Totaal I&M							547,6

In tabel 9 zijn de kasritmes voor Zandmaas en Grensmaas voor de periode vanaf 2016 opgenomen. Deze reeksen worden regelmatig geactualiseerd op basis van de voortgang van de projecten. Aangezien de daaruit voortvloeiende begrotingsmutaties pas in de eerstvolgende Wijzigingswet op de

10 Tevens neemt het ministerie van EZ, na bijstelling bij brief van 5 maart 2013 aan Tweede Kamer (kamerstuk II 18106, nr. 216) binnen Zandmaas pakket I de aankoop van 117 ha natuurgronden voor haar rekening. De kosten hiervan worden direct verantwoord op de begroting van EZ. In het kader van de herijking ecologische hoofdstructuur Rijkswateren/Rivieren (Maaswerken en NURG) en de decentralisatie Natuur zijn hierover afspraken gemaakt.

11 Tevens draagt het ministerie van EZ via de reguliere subsidiering van natuurbeheerders circa € 30 miljoen bij aan natuurontwikkeling (728 ha). Deze bijdrage loopt via de begroting van het ministerie van EZ. In het kader van de herijking ecologische hoofdstructuur Rijkswateren/Rivieren (Maaswerken en NURG) en de decentralisatie Natuur zijn hierover afspraken gemaakt. IenM neemt van EZ 53,5 ha gronden over en EZ levert aan IenM nog een netto bijdrage van € 0,2 miljoen.

begroting kunnen worden doorgevoerd, kan de geactualiseerde kasreeks afwijken van de meerjarige beschikbare bedragen in het Deltafonds.

Uitputting post onvoorzien

In het projectbudget is een budget voor onvoorziene uitgaven opgenomen. Dit budget is opgebouwd uit een onderdeel "Onvoorzien" en een onderdeel "Risico algemeen" dat tot en met VGR 9 "Risicoreserve" werd genoemd. Een overzicht van de mutaties 'Risico algemeen' is opgenomen in bijlage 6.

Het beschikbaar budget "Onvoorzien" van Zandmaas bedroeg initieel € 76,1 miljoen. In deze verslagperiode hebben geen mutaties plaatsgevonden. Per 31 december 2016 bedraagt het beschikbaar budget "Onvoorzien" € 19,5 miljoen. Het beschikbaar budget "Onvoorzien" van Grensmaas per 31 december 2016 is ongewijzigd en bedraagt € 5,0 miljoen.

Het budget "Risico algemeen" bedroeg voor Zandmaas initieel € 88,1 miljoen (stand 1-1-2005). Er is € 53,0 miljoen van deze post overgeheveld naar het maatregelbudget, waardoor € 35,1 miljoen resteert. Het budget "Risico algemeen" voor Grensmaas bedroeg initieel € 12,6 miljoen. Er is nog geen geld overgeheveld naar het maatregelbudget.

Tabel 10 Apparaatbudget per 31 december 2016, bedragen in € mln.

	Totaal VGR 30	Wijziging verslagperiode	Totaal einde verslagperiode	Totaal VGR31
Apparaatbudget RWS art. 05.01	170,3			170,3
Apparaatbudget RWS art. 05.01	41,2		41,2	41,2
Totaal Apparaatsbudget	211,5		41,2	211,5

Tabel 11 Apparaatskosten per 31 december 2016 bedragen in € mln.

	Totaal VGR 29 t/m 31-12-2015	VGR 30 01-01-2016 t/m 30-06-2016	VGR 31 01-07-2016 t/m 31-12-2016	Totaal uitgaven t/m 31-12-2016
Apparaatskosten RWS art. 05.01	170,3			170,3
Apparaatskosten RWS art. 05.01	13,9	1,9	1,8	17,6
Totaal Apparaatskosten	184,2	1,9	1,8	187,9

Tabel 12 Verplichtingen apparaat per 31 december 2016, bedragen in € mln.

	Totaal VGR 29 t/m 31-12-2015	VGR 30 01-01-2016 t/m 30-06-2016	VGR 31 01-07-2016 t/m 31-12-2016	Totaal uitgaven t/m 31-12-2016
Apparaatverplichtingen RWS art. 05.01	170,3			170,3
Apparaatverplichtingen RWS art. 05.01	13,9	1,9	1,8	17,6
Totaal Apparaatverplichtingen	184,2	1,9	1,8	187,9

5.5 Risico's

In tabel 13 is de impact van de risico's -uitgedrukt in tijd en geld- zichtbaar gemaakt. De financiële risico's zijn voor Zandmaas en Grensmaas afgezet tegen het beschikbaar budget voor "Risico algemeen". De planningsrisico's beschrijven de mogelijke vertraging op de masterplanning.

Tabel 13 Impact risico's in tijd en geld (Bedragen in miljoen euro, inclusief BTW)

Impact risico's Zandmaas en Grensmaas	ZM GELD		GM GELD		ZM TIJD		GM TIJD	
	VGR 30	VGR 31	VGR 30	VGR 31	VGR 30	VGR 31	VGR 30	VGR 31
Marktsituatie zand en grind	n.t.b.	n.t.b.	n.t.b.	n.t.b.	0-6 mnd	0-6 mnd	0-6 mnd	0-6 mnd
Uitvoering hoogwatergeulen	0,1-0,2	0,1-0,2	-	-	0-6 mnd	0-6 mnd	-	-
Prioritaire kademaatregelen	0-0,1	0-0,1	-	-	n.t.b.	n.t.b.	n.t.b.	n.t.b.
Tegenvallers Consortium Grensmaas	-	-	n.t.b.	n.t.b.	-	-	n.t.b.	n.t.b.
Grondverwerving natuurgronden	-	-	c.v.*	c.v.*	0-24 mnd	-	0-24 mnd	0-24 mnd
Uitstel oplevering CG mijlpalen 2017, 2018 en 2024	-	-	c.v.*	c.v.*	-	-	n.t.b.	n.t.b.
Permanent rivierkundige maatregelen	-	-	2,4 - 6,5	2,4 - 6,5	-	-	-	-
Aanbestedingsrisico's	-	-	0,4 - 1,5	0,1 - 0,2	-	-	-	-
Diversen	-	0-0,1	2,1 - 5,9	2,1 - 5,9	-	-	variërend per risico	variërend per risico
Risico-profiel	0,1 - 0,3	0,1 - 0,4	4,9 - 13,9*	4,6 - 12,6*	0-24 mnd	0-6 mnd	0-24 mnd	0-24 mnd
Verwachtingswaarde risico's	0,2	0,3	9,0 *	8,3 *	12 mnd	3 mnd	12 mnd	12 mnd
Beschikbaar budget Risico algemeen	35,1	35,1	12,6	12,6				

* CV = commercieel vertrouwelijke informatie

Toelichting risicoprofiel

Algemeen

In tabel 13 staan de gevolgen van risico's voor de beheer aspecten tijd en geld. In deze toelichting wordt nader ingegaan op de risico's, waarbij ook een verwachting wordt gegeven voor het komend halfjaar hoe het risico zich ontwikkelt ('trend'). Daarbij wordt niet alleen naar tijd en geld gekeken, maar naar alle beheers aspecten (kwaliteit, organisatie, imago, informatie, veiligheid, milieu, tijd en geld). Hierdoor kan het beeld uit tabel 13 afwijken van de uitgesproken verwachting voor het komend half jaar.

In deze voortgangsrapportage is zowel bij Zandmaas als Grensmaas sprake van een nagenoeg onveranderd risicoprofiel (lichte financiële wijzigingen als gevolg administratieve bijstellingen). Bij de Grensmaas is het aanbestedingsrisico gedaald door het succesvol aanbesteden van Passeervak Zuid aan CG.

Bij de Zandmaas zijn de meeste uitvoeringsmaatregelen afgerond. Soms is er nog sprake van een stijgend risico [restpunten / garantiestellingen etc.]. Deze resterende maatregelspecifieke risico's zijn overgeheveld naar de algemene risico's van het project, waardoor deze in omvang licht gestegen is [diversen van 0 naar 0,1 M euro].

Het risico m.b.t. de uitvoering van de hoogwatergeulen is onveranderd. De voortgang in de voorbereiding/uitvoering van de prioritair kademaatregelen blijft onveranderd achter bij de planning. De risico's als gevolg van de marktsituatie zand en grind en de grondverwerving van natuurgronden zijn onveranderd.

Bij de Grensmaas zijn de risico's als gevolg van de marktsituatie van zand en grind, de verwerving van natuurgronden, het halen van de afgesproken mijlpalen, de benodigde permanente rivierkundige maatregelen en de aanbestedingsrisico's onveranderd.

Marktsituatie zand en grind

Geld: n.t.b.

Tijd: 0-6 maanden

Trend: onveranderd

Voor de Grensmaas [Consortium Grensmaas] geldt dat de ontwikkelingen op de zand- en grindmarkt onveranderd slecht blijven. De bouwmarkt trekt nog onvoldoende aan om een positieve uitwerking te hebben op de afzetmogelijkheden voor zand en grind, zodat door CG nog steeds gewerkt wordt met aanzienlijk lagere inschattingen voor de afzet en daarmee de inkomsten. Dit beeld wordt ook in de meest recente monitoringsrapportage van KPMG bevestigd. Nog steeds wordt niet verwacht dat de geboden leenfaciliteit door CG zal moeten worden benut. Volledig uitsluiten is gelet op de marktsituatie nog steeds niet aan de orde.

Het Consortium Grensmaas heeft een detailplanning gepresenteerd, waarin gedetailleerd onderbouwd wordt op welke wijze CG verwacht te waarborgen dat de hoogwaterdoelstelling eind 2017 zal zijn behaald. Hierbij wordt indien nodig gebruik gemaakt van een aantal concrete beheersmaatregelen in de vorm van het vormen van depots en het aanleggen van extra tijdelijke kades. In Iitteren vorderen de ontgravingwerkzaamheden gestaag. De werkzaamheden op locaties Bosscherveld, Urmond en Koeweide zijn gestart.

Ook bij Zandmaas staat de afzet van delfstoffen onder druk, maar de uitvoerende partijen zijn tot nu toe in staat gebleken de gestelde productieplanningen te halen. De hoogwatertaakstelling, met betrekking tot de zomerbedverdieping, is inmiddels gehaald. Kampergeul en DCM gaan verder met de uitvoering van de hoogwatergeulen conform de geldende projectplanningen.

Uitvoering hoogwatergeulen

Geld: 0,1-0,3 M€

Tijd: n.v.t.

Trend: onveranderd

Medio juni 2016 is de nog resterende opgave voor de hoogwaterdoelstelling Zandmaas gehaald door de verdere afgraving van de dekgrond en zandwinning bij de Noordgeul Well Aijen. Dit project wordt verder door zelfrealisator Kampergeul afgemaakt conform de geldende projectplanning voor de realisatie van het Maaspark Well.

Voor de Hoogwatergeul Lomm loopt de uitbreiding van de zandwinning in combinatie met verdere ontwikkeling van het gebied (Lomm+) volgens planning van de zelfrealisator tot eind 2022. Deze uitbreiding behoort niet tot de scope van Maaswerken. De Hoogwatergeul Lomm dient nog te worden

afgewerkt en opgeleverd. De voortgang is sinds het bereiken van de hoogwaterdoelstelling in 2015 beperkt.

Per saldo is het risicoprofiel van de hoogwatergeulprojecten onveranderd.

Prioritaire kademaatregelen

Geld: € 0-0,1 M€

Tijd: n.t.b

Trend: onveranderd

Dit risico houdt verband met het tijdig realiseren van de prioritaire kaden.

De werkzaamheden aan de kademaatregelen en de planstudies voor enkele clusters hebben vertraging opgelopen maar de planning voorziet nog wel in een tijdige afronding voor 31-12-2020.

Op 1 januari 2017 gaat de nieuwe normering voor waterveiligheid voor de primaire keringen in werking [Waterwet]. Het uitgangspunt is dat de nieuwe normering geen invloed heeft op projecten waarvan de projectplanprocedure is gestart vóór 1 januari 2017. De waterschappen Roer en Overmaas [WRO] en Peel en Maasvallei [WPM] hebben daarom, met uitzondering van cluster F gedeelte Eijsden, alle nog resterende projectbesluiten in het kader van de Waterwet in 2016 genomen.

Op 1 januari 2017 fuseren de waterschappen Roer en Overmaas en Peel en Maasvallei tot het nieuwe waterschap Limburg.

Het waterschap Roer en Overmaas heeft met het Consortium Grensmaas overeenstemming bereikt over de uitvoering van dijkwerkzaamheden die aan elkaar grenzen. De uitwerking en formele vastlegging van de in april 2016 gemaakte afspraken is inmiddels geschied. Deze zijn ook door RWS geaccordeerd. CG en WRO passen bij de dijkaanleg nu dezelfde methode toe en werken samen aan het tijdig uitvoeren van de dijken voor eind 2017. Met RWS is overleg gevoerd over de meerkosten, die daardoor voor CG ontstaan. Deze komen voor rekening van RWS op basis van de bestaande UOVK. Bij eventuele vertraging worden beheersmaatregelen genomen zodat de hoogwaterdoelstelling wordt gegarandeerd.

Waterschap Peel en Maasvallei heeft gemeld dat de geraamde kosten voor de dijkringen van werkpakket 1 (Mook, Afferden en Eiland van Bergen) en 2 (Lottum, Grubbenvorst en Neer) beduidend hoger zijn dan het beschikbare budget. Inmiddels is door het ministerie I&M besloten en per brief vastgelegd, dat het tekort in het budget voor prioritaire kaden bij WPM zal worden aangevuld vanuit het resterend budget van het Zandmaasproject. Met het nemen van de projectbesluiten voor de dijkringen bij Lottum en Grubbenvorst op 5 december 2016, is voor deze maatregelen een aanvullend budget van 7,5 miljoen beschikbaar gesteld. Het taakstellend budget voor WPM is via een addendum op de geldende bestuursovereenkomst met dit bedrag opgehoogd. Verwacht wordt dat in totaal een bedrag van 17 miljoen euro vanuit het Zandmaasbudget aanvullend aan het WPM-budget voor prioritaire kaden beschikbaar zal worden gesteld.

De totale planning sluit nog steeds, met een ruime buffer van 1,5 jaar, op de einddatum van 2020.

Per saldo is het risico onveranderd.

Tegenvallers Consortium Grensmaas (CG)

Geld: n.t.b.

Tijd: n.t.b.

Trend: onveranderd

Op basis van de Uitvoeringsovereenkomst heeft het Consortium Grensmaas het recht om tegenvallers in de uitvoering (notificaties) voor te leggen voor nader overleg met de convenantpartners. Met het tekenen van de Nadere Overeenkomst is een aantal hieruit voortkomende verplichtingen voor de Staat

afgehandeld en zijn afspraken gemaakt over de door het Consortium Grensmaas gewenste optimalisaties. Deze optimalisaties [o.a. Urmond, visvijver Itteren] in uitvoering of reeds gerealiseerd.

Per saldo is het risico onveranderd.

Grondverwerving natuurgronden

Geld: c.v.

Tijd: 0-24 maanden

Trend: onveranderd

Voor het realiseren van de natuurdoelstelling Zandmaas zijn 396 hectaren beschikbaar. In combinatie met en aansluitend op de noordgeul bij Well-Aijen wordt het Maaspark Well uitgevoerd. Volgens een recente opgave van de zelfrealisator lopen de werkzaamheden van het Maaspark Well tot 2029. Ten aanzien van het borgen van de bereikte natuurdoelstelling zijn met de zelfrealisator afspraken gemaakt, die in een addendum op de geldende overeenkomst worden vastgelegd.

Daarmee zijn extra natuurgronden beschikbaar en wordt de natuuropgave van 427 hectaren gehaald. Deze gronden liggen buiten het oorspronkelijke plangebied van de Zandmaas. Om toch zoveel mogelijk aaneengesloten natuurgebied te realiseren binnen het oorspronkelijke plangebied wordt nog een beperkte inspanning gedaan. Het gaat dan om het onteigenen van een aantal hectares waarvoor een onteigeningstitel is verkregen, het inzetten op particulier natuurbeheer waar daartoe bereidheid is en het afwikkelen van een langlopend dossier via een gerechtelijke procedure.

Het realiseren van de natuurdoelstelling Grensmaas is gericht op het verwerven van 1208 ha grond. De einddatum hiervoor is bepaald op 31 december 2018. De overall grondpositie vergraven en onvergraven gronden is in het tweede halfjaar van 2016 met 2,6% verbeterd. Consortium spant zich in resterend nog 105 ha aan te kopen.

Uitstel oplevering CG van mijlpalen 2017, 2018 en 2024.

Geld: c.v.

Tijd: n.t.b.

Trend: onveranderd

Met het tekenen van de Nadere Overeenkomst en de Leningovereenkomst door het Consortium Grensmaas is de hoogwaterdoelstelling voor Grensmaas en de voortgang van het Grensmaasproject veiliggesteld. Middels de door Maaswerken uitgevoerde systeem- en procestoetsen op de door CG gehanteerde planning wordt de inzet van CG gecontroleerd om deze belangrijke doelstellingen te halen. Ook in het tweede halfjaar van 2016 is door CG een gedetailleerde presentatie van haar plannings- en beheers instrumentarium gegeven, met het doel om RWS en detail op de hoogte te brengen van de uitvoeringsplanning en het in te zetten instrumentarium om deze planning optimaal te beheersen.

Door de inzet van het instrumentarium van flexibele winning met interne depotvorming is CG in staat om het proces van de voor de hoogwaterdoelstelling elementaire rivierverruiming zeer nauwkeurig te beheersen.

Dit, in combinatie met eventuele extra kadeaanleg, garandeert de tijdige realisatie van de hoogwaterdoelstelling. RWS zal een maal per 6 maanden op dezelfde gedetailleerde wijze over de voortgang van de werkzaamheden worden geïnformeerd.

Het proces om de natuurdoelstelling in 2018 te behalen verloopt conform planning, maar de realisatie wordt met het verstrijken van de tijd steeds lastiger, omdat de juridische instrumenten ontbreken om gronden anders dan minnelijk te verwerven.

Per saldo is de trend voor dit risico onveranderd.

*Permanent rivierkundige maatregelen**Geld: € 2,4 – 6,5 miljoen**Tijd: n.v.t.**Trend: onveranderd*

De permanent rivierkundige werken bestaan sinds 2013 uit een aantal aandacht locaties, waar de ontwikkelingen in de stabiliteit van de bodem en de oever door de Nederlandse en Vlaamse rivierbeheerders intensief worden gevolgd. In recent onderzoek is vastgesteld dat op meerdere plaatsen verhoogde stroomsnelheden voorkomen. Hierdoor zijn mogelijk additionele rivierkundige werken (vooral steenbestortingen) nodig om ongewenste erosie tegen te gaan. In het tweede halfjaar 2016 is in dit kader de erosie van de grindrug bij Meers hersteld. Bij de voortschrijdende realisatie van het Grensmaasproject ontstaat gaandeweg meer inzicht in de noodzaak voor het uitvoeren van eventuele rivierkundige maatregelen.

Vooralsnog is de trend van dit risico onveranderd.

*Aanbestedingsrisico's**Geld: € 0,1 – 0,2 miljoen**Tijd: n.v.t.**Trend: dalend*

Het risico dat over de overeenkomst met het Consortium Grensmaas alsnog door derden of door de NMa een procedure wordt aangespannen is gedaald. In geval de rechter de bezwaarmakers in het gelijk zou stellen, kunnen de kosten fors oplopen. De kans hierop wordt echter als zijnde laag geschat. Het risico is beheerst door een goede afstemming met de Europese Commissie en de zorgvuldige afwikkeling van de diverse aanbestedingen. Door het Consortium Grensmaas wordt op een gedegen manier gewerkt aan de operationele uitvoering van de met de Europese Commissie gemaakte afspraken over het openbaar aanbesteden van een deel van de benodigde werken ter uitvoering van het Grensmaasplan. Met het verstrijken van de tijd vermindert de kans van optreden van het risico steeds meer, indien alle partijen zich houden aan de gemaakte afspraken. De aanbesteding van passeervak Zuid aan CG, noodzakelijk vanwege de beheersing van het technische interfacerisico tussen de verwijdering van het verwerkingsbekken Itteren en het ter plaatse aanleggen van het passeervak, is succesvol [zonder bezwaren van derden] verlopen.

In de huidige verslagperiode is het risico gedaald.

*Diversen
miljoen**Geld: € 2,1 – 5,9**Tijd: variërend per risico**Trend: onveranderd*

De risicocategorie "diversen" betreft voor het merendeel risico's, die een kleine kans van optreden hebben, maar -indien dat onverhoopt het geval is- leiden tot aanzienlijke gevolgen voor tijd en/of geld.

Het betreft vooral:

- Mogelijke meerkosten in verband met eventuele planschade die door de overheid uitgekeerd moet worden en niet door de overheid op het Consortium Grensmaas verhaald kunnen worden. Hierbij gaat het voornamelijk om planschade op basis van de Wet ruimtelijke ordening.
  - Actueel: twee kleine lopende dossiers bij Grensmaas, waarbij nog geen schade of nadeelcompensatie is toegewezen.
- Mogelijke extra kosten voor de verlegging van kabels en leidingen indien de 'Nadeelcompensatieregeling verleggen kabels en leidingen in en buiten

Rijkswaterstaatswerken en spoorwegwerken 1999' niet van toepassing wordt verklaard voor zelfrealisatieprojecten.

- Actueel: geen lopende dossiers.
- Risico's door de gevolgen van kostenverhogingen in de markt.
  - Actueel: geen lopende dossiers.
- Risico's met betrekking tot grondverwerving (vergraven en niet-vergraven gronden).
  - Actueel: te vergraven gronden: diverse lopende onteigeningen
  - Actueel: niet te vergraven gronden: diverse langlopende minnelijke verwervingstrajecten.
- De restrisico's over het juridisch kader van grootschalig grondverzet, waarbij door het besluit Bodemkwaliteit een relatief stabiele situatie is ontstaan door de mogelijkheid om "grond van buiten" in de projecten te mogen toepassen. Het beleid t.a.v. het "vullen van putten" is voor de Maaswerken positief, waardoor voor dit deelaspect het risicoprofiel zich positief heeft ontwikkeld. Waakzaamheid blijft geboden door de lange looptijd van de projecten en de gevoeligheid van dit thema voor nationale en internationale wet- en regelgeving
  - Actueel: geen knelpunten verwacht.
- Gevolgen van de peilopzet in de Zandmaas dat kan leiden tot schadegevallen en maatschappelijke onrust.
  - Actueel: geen actuele knelpunten.
- Risico's gekoppeld aan het aantreffen van niet gesprongen explosieven in/op de waterbodem, die kunnen leiden tot gevolgen voor tijd en geld.
  - Actueel: geen actuele knelpunten.
- Onvoorzienbare bodemverontreinigingen van gronden die door de overheid in de projecten moeten worden ingebracht. Dit risico wordt steeds minder naarmate deze gronden met succes zijn overgedragen.
  - Actueel: geen lopende dossiers, derhalve is de risicoreservering, zowel qua kans van optreden als mogelijk gevolg, naar beneden bijgesteld.
- Overheveling rest maatregel gebonden risico's Zandmaas naar Algemene Risico's Zandmaas.
  - Een beperkt aantal restrisico's van de inmiddels afgesloten Zandmaas rivierverruimings-maatregelen zijn administratief overgeheveld naar de categorie algemene risico's Zandmaas. Hierdoor is de risicoreservering licht gestegen.
- Risico's gekoppeld aan de monitoring van de grondwaterstand door de werkzaamheden in de Grensmaas. Door de afspraken met Vlaanderen blijft dit een risico dat om een heldere beheersing vraagt. Dit risico zal in omvang verminderen, aangezien tot op heden nog geen nadelige gevolgen zijn gemeten.
  - Actueel: geen noemenswaardige fluctuaties.

De trend is onveranderd.

5.6 Prognose eindstand

In de prognose eindstand zijn de ramingen en risicoprofielen geactualiseerd.

Tabel 14 Prognose eindstand deze verslagperiode

	Raming inclusief Realisatie	Risico profiel	Verwachting waarde risico's	Prognose eindstand	Beschikbaar budget
Zandmaas	384,3	0,1 – 0,4	0,3	385,7	396,9
Grensmaas	142,3	4,6–12,6*	8,3	142,3	150,7

Bedragen in miljoen euro, *exclusief commercieel vertrouwelijke informatie

** Reeds begrepen in de raming Grensmaas.

De prognose eindstand van Zandmaas is ten opzichte van VGR 30 met € 3,4 miljoen gedaald. De daling is een gevolg van de overheveling van bijdrage aan het project Oijen Wanssum, toevoeging van € 7,5 miljoen aan het taakstellend budget Prioritaire Kaden (Waterschap Peel en Maasvallei) en wijzigingen in ramingen veroorzaakt door het afwickelen van bestellingen van projecten die gereed zijn.

De prognose eindstand van Grensmaas is ten opzichte van VGR 30 met 0,3 miljoen gedaald. Dit als gevolg van bijstellingen van de ramingen.

Bijlage 1   Afkortingenlijst

CG	Consortium Grensmaas
DCM	Delfstoffencombinatie Maasdal
DGR	Deltaplan Grote Rivieren
EZ	Ministerie van Economische Zaken
IBOI	Index Bruto Overheidsinvesteringen
IenM	Ministerie van Infrastructuur en Milieu
IKB	Interne kwaliteitsborging
KRW	Kaderrichtlijn Water
NGE	Niet-gesprongen explosieven
nHWBP	(nieuw) Hoogwaterbeschermingsprogramma
OTB	Ontwerp-Tracébesluit
POL	Provinciaal Omgevingsplan Limburg
pp	Prijspeil
RWS	Rijkswaterstaat
SCB	Systeemgerichte contractbeheersing
VGR	Voortgangsrapportage

Bijlage 2 Karakterisering Zandmaas projecten

De karakterisering van het Zandmaasproject volgens Tracébesluit (18 december 2001), aanvulling Provinciaal Omgevingsplan Limburg (POL) Zandmaas (1 februari 2002) en scope Zandmaas 2001 (december 2001) en wijziging 2006, is weergegeven in de onderstaande tabel.

Doelstellingen Zandmaasproject

- ❑ Hoogwaterbescherming, op zodanige wijze dat in 2015 de bevolking achter de kaden van de Zandmaas die aangelegd zijn in het kader van het Deltaplan Grote Rivieren, bij maatgevende afvoer 3275 m³/s, een beschermingsniveau van 1/250e per jaar wordt geboden.
- ❑ Het ontwikkelen van 556 ha natuur langs de Maas middels het uitvoeren van de projecten uit Pakket I zoals vastgelegd in het Tracébesluit Zandmaas/Maasroute en projecten in het POL-aanvulling Zandmaas.

Plangebied Zandmaas

Het zomer- en winterbed van de Maas van Maaskilometer 70 (benedenstrooms van Linne) tot en met Maaskilometer 226,5 (Hedel), aangevuld met:

- ❑ Retentiegebied Lateraalkanaal West
- ❑ Bergings- en bewerkingslocaties die buiten het winterbed kunnen liggen
- ❑ Compenserende en mitigerende maatregelen die buiten het winterbed kunnen liggen

Projecten Zandmaas Pakket I

❑ Kadeaanpassingen Roermond, Venlo, Gennep en Mook en Middelaar ❑ Retentiegebied Lateraalkanaal-West ❑ Hoogwatergeulen Lomm en Well-Aijen ❑ Rivierverruiming Belfeld, km 87-92 ❑ Rivierverruiming Sambeek, km 109-120 ❑ Rivierverruiming Grave, km 155-175 ❑ Rivierverruiming Lith km 176-181 ❑ Mitigerende maatregelen peilopzet, aanpassing bruggen en stuwen ❑ Compensatieplan Natuur	❑ Proefproject eroderende oevers ❑ Compensatie benedenstroomse effecten Den Bosch ❑ Aankoop natuurgebied Heukelomse Beek, natuurlijke oevers en 25 m oeverstroken ❑ Grondverwerving nevengeul Belfeld West, nevengeul Sambeek Oost ❑ Prioritaire kademaatregelen conform bestuurlijke overeenkomsten met waterschappen

Resultaat Zandmaas Pakket I

- Realisatie van de projecten zoals vastgelegd in het Tracébesluit Zandmaas/Maasroute en projecten in het POL-aanvulling Zandmaas (gereed eind 2015) en anderzijds het aanleggen van prioritaire waterkeringen (gereed eind 2020). Voortschrijdend inzicht heeft opgeleverd dat naast de projecten Zandmaas en Grensmaas aanvullende projecten nodig zijn om het

beschermingsniveau van 1/250^e per jaar te bereiken.

- 427¹² ha natuur plus 60 ha compensatie van natuurwaarden die verloren zijn gegaan.

---

¹² Scopewijziging 5 maart 2013. In de Zandmaas vervalt de realisatie van de nevengeulen langs de stuwen bij Sambeek en Belfeld (samen 129 ha). De nevengeulen leveren geen bijdrage aan de hoogwaterveiligheidsdoelstelling. De overige natuurmaatregelen in de Zandmaas (fase I) blijven onderdeel van de scope. Het betreft de hoogwatergeul Lomm, de hoogwatergeul Well Aijen, de Heukelomse Beek en de natuurvriendelijke oevers. De totale scope natuur in de Zandmaas (fase I) is door de scopewijziging gedaald van 556 ha naar 427 ha.

Bijlage 3 Karakterisering Grensmaas projecten

De karakterisering van het Grensmaasproject volgens het Eindplan Grensmaas, vastgesteld door Gedeputeerde en Provinciale Staten op 21 december 2001 en het POL Grensmaas vastgesteld door Provinciale Staten op 1 juli 2005 en de ministeriële afspraken in de Vlaams-Nederlandse Verklaring met betrekking tot het uitvoeren van werken aan de Gemeenschappelijke Maas op 3 mei 2005, is weergegeven in onderstaande tabel.

Doelstellingen Grensmaasproject

- ❑ Het door rivierverruiming verlagen van de hoogwaterstanden in de Maas met als maatstaf dat uiterlijk in 2017 de gebieden die door de op basis van de Deltawet Grote Rivieren aangelegde kaden zijn beschermd een kans op overstroming hebben van 1/250^e per jaar, bij een maatgevende afvoer van 3275 m³/s.
- ❑ Het tot ontwikkeling brengen van tenminste 1000 ha natuur, waarvoor de aankoop en overdracht aan natuurbeherende instanties dan wel Rijkswaterstaat voor eind 2018 moet zijn gerealiseerd.
- ❑ Het winnen van ten minste 35 miljoen ton grind voor de nationale behoefte (provinciale taakstelling).

Plangebied Grensmaas

Het Maasdal van Maastricht tot en met Roosteren van Maaskilometer 15 tot en met Maaskilometer 55.

Projecten Grensmaas

❑ Uitvoeringsovereenkomst Grensmaas omvat de maatregelen: dekgrondverwijdering (dv), stroomgeulverbreding (sv), weerdverlaging (wv), aanleg nevengeulen (ng), aanvulling plas (ap), sanering (sa), dekgrondberging (db), natuurontwikkeling (no) en kadeophoging (ka) op de volgende locaties: -Bosscherveld dv, db, no -Borgharen sv, wv, db, no -Itteren sv, wv, db, no -Aan de Maas sv, db, no -Meers sv, wv, db, no -Maasband sv, wv, ng, no -Urmond sv, wv, sa, no -Nattenhoven wv, db, ka, no -Grevenbicht ng, no -Koeweide sv, wv, db (2 delen), no -Visserweert sv, wv, ng, no	❑ Proefproject Meers : sv, wv,db, ap, no ❑ Vlaamse locaties (België): -Hochter Bampd sv, ap, no -Herbricht sv, no -Kotem sv, wv, no -Boertien+ ❑ Roosteren: compensatie voor de kadeaanleg in 1996 en realiseren beschermingsniveau. ❑ Mitigatiemaatregelen: maatregelen ter voorkoming van significante waterstandsverhogende effecten dan wel verdroging aan Vlaamse zijde ❑ Rivierkundige werken (oever- en bodemverdedigingen) ❑ Prioritaire kademaatregelen conform bestuurlijke overeenkomsten met waterschappen

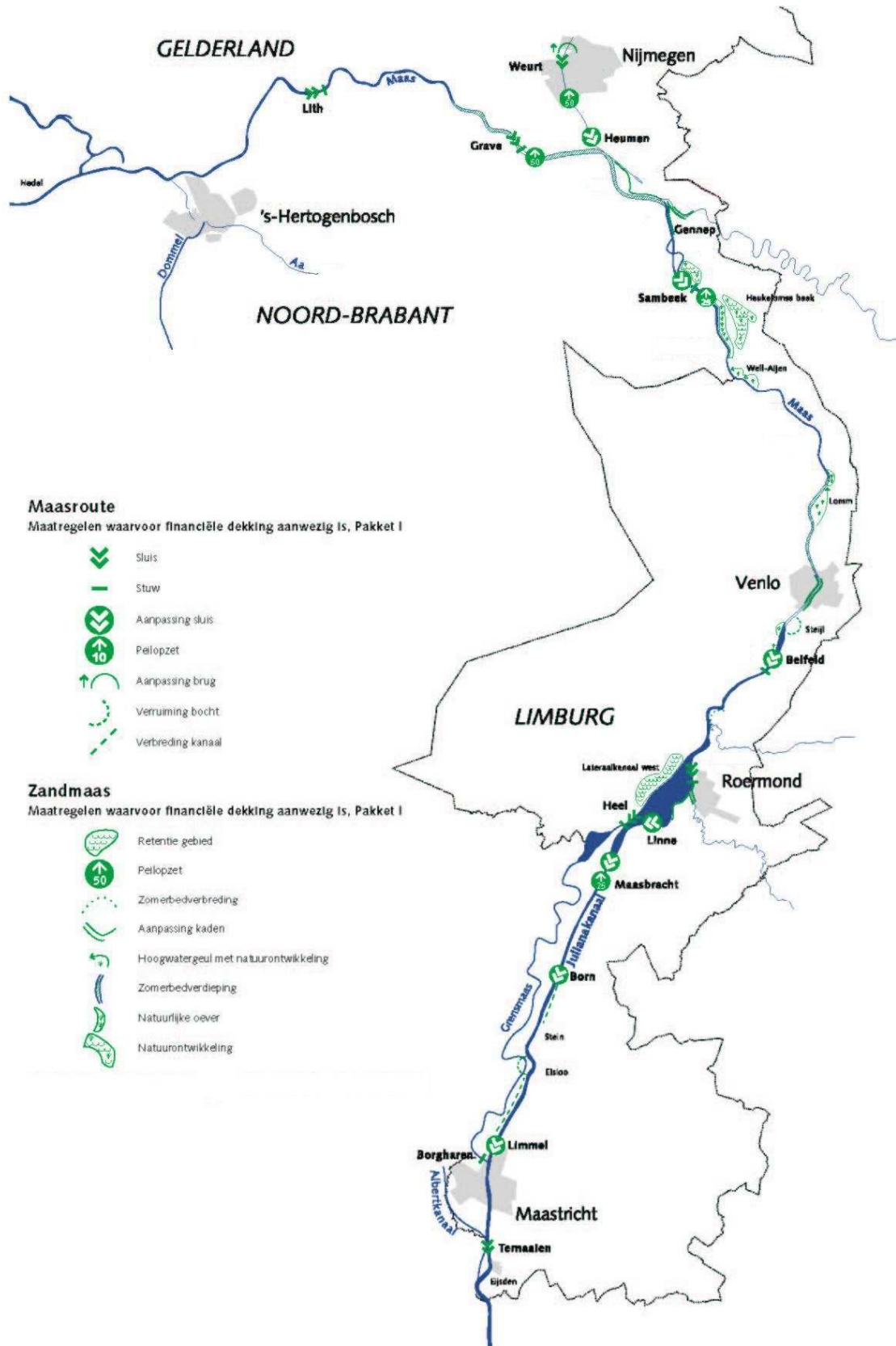
Resultaat Grensmaas

- Realisatie van de projecten conform de POL-aanvulling Grensmaas en het aanleggen van prioritaire waterkeringen (gereed eind 2020), waardoor het beschermingsniveau van

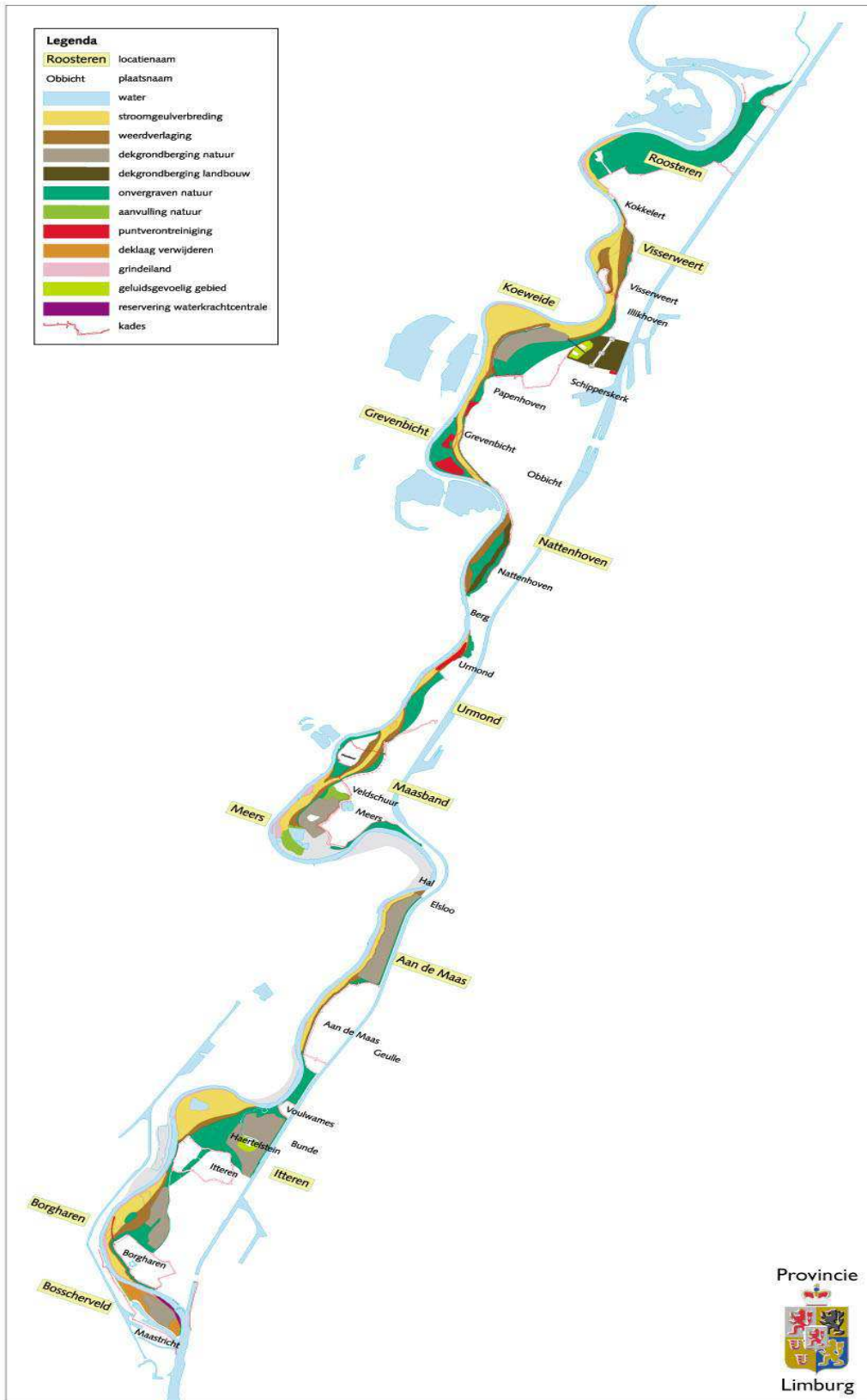
1/250e per jaar op basis van een maatgevende afvoer van 3275 m³/s zoveel als mogelijk wordt bereikt. Voortschrijdend inzicht heeft opgeleverd dat naast Zandmaas en Grensmaas aanvullende projecten nodig zijn om het beschermingsniveau te bereiken.

- Natuur aan Nederlandse zijde: 1208 ha natuur in 2018
- Delfstoffen: circa 52 miljoen ton grind.

Bijlage 4   Kaart Tracébesluit en POL Zandmaas/Maasroute

Bijlage 5   Kaart Grensmaas conform Eindplan Grensmaas

Bijlage 6 Toelichting mutaties VGR 31

In deze bijlage zijn voor Zandmaas en Grensmaas de mutaties toegelicht in het projectbudget en in de ontwikkeling van de post "Risico algemeen".

Zandmaas

Tabel 1 Mutatie projectbudget Zandmaas

Detailtering mutatie projectbudget Zandmaas in VGR 31		€ miljoen
1	Overboeking naar provincie Limburg project Oijen-Wanssum	-/-10,5
2	Loon- en prijsbijstelling 2016	0,2
Totale mutatie VGR 31		-/-10,3

Tabel 2 Ontwikkeling van de post "Risico algemeen" Zandmaas

Detailtering ontwikkeling van de post "Risico algemeen" Zandmaas in VGR 31		€ miljoen
Standlijn per 1 januari 2005		88,1
1	Vergunningverlening en monitoring proefproject 2	-/- 1,0
Standlijn per 1 januari 2006		87,1
2	Nadeelcompensatie DGR Kaden	-/- 4,3
3	Schaderegeling peilopzet Grave	-/- 7,1
4	Keringen in de Roer i.v.m. invulling Wet op de waterkering	-/- 7,5
Standlijn per 1 januari 2007		68,2
5	Monitoring grondwatereffecten peilopzet Grave en Sambeek (aanwending van risico ten gunste van budget)	-/- 1,5
Standlijn per 30 juni 2007		66,7
Geen mutaties		
Standlijn per 31 december 2007		66,7
Geen mutaties		
Standlijn per 30 juni 2008		66,7
Geen mutaties		
Standlijn per 31 december 2008		66,7
6	Overboeking van de restant PM-post bestemd voor de kademaatregelen van "risico algemeen" naar "budget"	-/- 8,2
Standlijn per 30 juni 2009		58,5
Geen mutaties		
Standlijn per 31 december 2009		58,5
Geen mutaties		
Standlijn per 30 juni 2010		58,5

Detailering ontwikkeling van de post "Risico algemeen" Zandmaas in VGR 31		€ miljoen
7	Overboeking van middelen bestemd voor "Sluitstukkaden"	-/- 8,8
	Standlijn per 31 december 2010	49,7
8	Overboeking van middelen bestemd voor "Sluitstukkaden"	-/- 11,6
	Standlijn per 30 juni 2011	38,1
	Geen mutaties	
	Standlijn per 31 december 2011	38,1
	Geen mutaties	
	Standlijn per 30 juni 2012	38,1
	Geen mutaties	
	Standlijn per 31 december 2012	38,1
9	Overboeking vanuit "risico algemeen" naar "budget" voor Zuidgeul Well Aijen	-/- 3,0
	Standlijn per 30 juni 2013	35,1
	Geen mutaties	
	Standlijn per 31 december 2013	35,1
	Geen mutaties	
	Standlijn per 30 juni 2014	35,1
	Geen mutaties	
	Standlijn per 31 december 2014	35,1
	Geen mutaties	
	Standlijn per 30 juni 2015	35,1
	Geen mutaties	
	Standlijn per 31 december 2015	35,1
	Geen mutaties	
	Standlijn per 30 juni 2016	35,1
	Geen mutaties	
	Standlijn per 31 december 2016	35,1

Grensmaas

Tabel 3 Mutatie projectbudget Grensmaas

Detailtering mutatie projectbudget Grensmaas in VGR 31		€ miljoen
1	Technische mutatie	0,1
2	Loon- en prijsbijstelling 2016	0,1
Totale mutatie VGR 31		0,2

Tabel 4 Ontwikkeling van de post "Risico algemeen" Grensmaas

Detailtering ontwikkeling van de post "Risico algemeen" Grensmaas in VGR 31		€ miljoen
Standlijn per 1 januari 2006		12,6
	Geen mutaties	
Standlijn per 1 januari 2007		12,6
	Geen mutaties	
Standlijn per 31 december 2007		12,6
	Geen mutaties	
Standlijn per 30 juni 2008		12,6
	Geen mutaties	
Standlijn per 31 december 2008		12,6
	Geen mutaties	
Standlijn per 30 juni 2009		12,6
	Geen mutaties	
Standlijn per 31 december 2009		12,6
	Geen mutaties	
Standlijn per 30 juni 2010		12,6
	Geen mutaties	
Standlijn per 31 december 2010		12,6
	Geen mutaties	
Standlijn per 30 juni 2011		12,6
	Geen mutaties	
Standlijn per 31 december 2011		12,6
	Maatregeloverstijgende risico's zijn maatregelspecifiek gemaakt	-/- 12,6

Standlijn per 30 juni 2012 (wordt per VGR 24 niet verder weergegeven i.v.m. bereiken NUL)

0

31^e Voortgangsrapportage Zandmaas en Grensmaas

**is een document van Rijkswaterstaat Programma's, Projecten en Onderhoud
Programma Maaswerken**

Postadres:
Postbus 1593
6201 BN Maastricht

Bezoekadres:
Avenue Ceramique 125
Maastricht

Telefoonnummer: 043 - 387 0303
Faxnummer: 043 - 387 0359

www.rijkswaterstaat.nl/maaswerken